

Opsteller Zaak/Document nummer	F. Hendrixx Z/25/217512 398903	Datum stuk Afdeling Agendnummer	8 december 2025 Ruimte
Onderwerp	Leefbaarheidsfonds AWACS		
Portefeuillehouder	Burgemeester Geurts		

Aan de gemeenteraad namens burgemeester en wethouders van Beekdaelen

- In te stemmen met de in dit Raadsvoorstel opgenomen bestedingsrichting te weten in het gebied waar sprake is van de meeste overlast (kern Schinveld)

Samenvatting

In de in februari 2025 gesloten afspraken op hoofdlijnen over het AWACS-dossier met onder andere het ministerie van defensie is onder andere bepaald dat de gemeente Beekdaelen een bedrag van 2,5 miljoen ontvangt ten behoeve van een Leefbaarheidsfonds. Dit voorstel geeft de bestedingsrichting voor deze gelden aan en vraagt de Raad om hiermee in te stemmen.

Inleiding

De gemeente Beekdaelen dient over de besteding van de gelden die in het kader van de afspraken op hoofdlijnen in het dossier AWACS zijn ontvangen voor een leefbaarheidsfonds besluiten te nemen. Het gaat daarbij om een bedrag van 2,5 miljoen euro (de gemeente Brunssum ontvangt een even groot bedrag).

Bij de begrotingsbehandeling 2026 in november is door uw Raad besloten een nieuwe voorziening “leefbaarheidsfonds AWACS” te vormen. Daarnaast is door uw Raad verzocht om over het gebruik van deze gelden een separaat voorstel te ontvangen op korte termijn.

Kaders.

Met betrekking tot dit voorstel gelden de volgende kaders.

Het op 4 februari 2025 aangepaste AWACS-raadskader vermeldt onder (f) *de gelden die door defensie ter beschikking worden gesteld ter compensatie van de overlast in te zetten voor leefbaarheid*.

Uit de afspraken op hoofdlijnen inzake het AWACS-dossier, vastgesteld door partijen ministerie van defensie, gemeente Beekdaelen en gemeente Brunssum op 7 februari 2025 is in hoofdstuk 3 opgenomen onder “doelen van de afspraken set” als één van de doelen “het geven van een impuls aan de leefbaarheid en de ruimtelijk-economische structuur van de omgeving”.

Paragraaf 5.1 omschrijft in hoofdlijnen de afspraken over het inrichten van een gemeentelijk leefbaarheidsfonds.

Aangegeven wordt onder andere het volgende:

“De gemeenten zijn voornemens de nu beschikbare 5 miljoen euro middels het fonds de komende jaren in te zetten op onderstaande doelen. Met het ministerie van defensie wordt afgesproken dat maatregelen die vanuit dit leefbaarheidsfonds mogelijk worden gemaakt, binnen één van de onderstaande inhoudelijke kaders vallen, waarbij de gemeenten de ruimte hebben om hier prioritering en fasering in aan te brengen:

1. Het nemen van bovenwettelijke maatregelen ten behoeve van het verbeteren van de geluidsisolatie van bestaande en nieuwe basisscholen in beide gemeenten;

Opsteller Zaak/Document nummer	F. Hendrixx Z/25/217512 398903	Datum stuk Afdeling Agendanummer	8 december 2025 Ruimte
Onderwerp	Leefbaarheidsfonds AWACS		
Portefeuillehouder	Burgemeester Geurts		

2. Het verbeteren van de omgevingskwaliteit van de gebouwde omgeving van de gemeente Brunssum en het oostelijk deel van de gemeente Beekdaelen;
3. Het geven van een impuls aan de ecologische, landschappelijke en recreatieve kwaliteiten van de landschappelijke zone Schinveldse Bossen/Schutterspark/Teverenerheide/Brunssummerheide;”

Verder wordt aangegeven (4.) “kan het fonds nu of later ook ingezet worden om duurzaamheidsmaatregelen te treffen, bijvoorbeeld op het gebied van energie opwekking. Zodat de mogelijke revenuen daaruit gebruikt worden voor de realisatie van bovengenoemde inhoudelijke kaders.”

Verder wordt aangegeven: “het ministerie van defensie spant zich in om afspraken over aanvullende financiering vanuit andere departementen mogelijk te maken. Deze afspraken op hoofdlijnen vormen de opmaat tot structurele bevordering van de brede welvaart ... Bestaande achterstanden in combinatie met de onder druk staande leefomgeving vragen namelijk om een bredere en langjarige ondersteuning. Zo’n aanhoudende stimulans voor de brede welvaart sluit aan bij de aanbevelingen in het adviesrapport “Elke regio telt” en het hieruit volgende Nationale Programma Vitale Regio’s.

Verdere inkadering.

In de overleggen om te komen tot de afspraken is het uitgangspunt dat gemeenten binnen de aangegeven kaders veel vrijheid moeten hebben met betrekking tot de besteding van de gelden. Maar door de bovengenoemde kaders is er ook weer geen sprake van “carte blanche” voor de gemeenten. Hierbij realiseert het ministerie van defensie zich uiteraard ook dat de gemeente(n) het beste zicht heeft (hebben) op waar gelden aan kunnen worden besteed.

In het vervolg van de vorenstaande kadering kan specifiek bepaald worden dat “het oostelijke gedeelte van Beekdaelen” de kernen Schinveld, Merkelbeek, Bingelrade en Jabeek kan omvatten. Waarbij de overlast in Schinveld het grootst is en hierbij bij de verdere besteding rekening wordt gehouden.

Uitgaande van de gestelde vraag in de begrotingsvergadering over uitgangspunten voor het fonds is daarnaast de volgende kadering van belang.

Uitgangspunt is dat het gaat om (gebieds)gerichte projecten van gemeenten en samenwerkende organisaties met betrekking tot wijk of dorpskerngerichte aanpak. Met andere woorden, het fonds is door de beide gemeenten niet ingericht en opengesteld voor (het beoordelen van) bewonersinitiatieven of initiatieven van verenigingen en stichtingen in verband met openbare en/publieke ruimte. Dit mede gelet op de hoogte van het fonds en administratieve organisatie die een fonds waarbij eenieder een verzoek kan indienen, met zich meebrengt. Ook is het niet de inzet dat de gemeente verplichtingen van de rijksoverheid “overneemt” en bekostigt uit het fonds.

Zo is het bijvoorbeeld niet de bedoeling dat burgers de bekostiging van (nieuwe) maatregelen van isolatie van hun woningen verkrijgen uit dit fonds. Voor dergelijke verzoeken is en blijft de rijksoverheid het aanspreekpunt en verantwoordelijk. Via onder andere de Commissie AWACS Limburg blijven wij proberen dat de Rijksoverheid een ruimere opstelling inneemt met betrekking tot geluidsisolatie.

Bij de behandeling van het aangepaste beleidskader in februari 2025 is vastgesteld dat uw Raad bij de besteding van de gelden wordt betrokken en richting kan geven. Ook bij de behandeling van de beleidsbegroting zijn daarover vragen gesteld.

Opsteller Zaak/Document nummer	F. Hendrixx Z/25/217512 398903	Datum stuk Afdeling Agendanummer	8 december 2025 Ruimte
Onderwerp	Leefbaarheidsfonds AWACS		
Portefeuillehouder	Burgemeester Geurts		

Governance

Zoals is afgesproken bij de afspraken op hoofdlijnen vinden twee keer per jaar bestuurlijke overleggen plaats met de partijen die deze afspraken hebben ondertekend. Hierbij wordt de voortgang van de afspraken besproken.

Bij het inrichten van de governance van het fonds is het, vanwege de verantwoording die ook defensie heeft voor de verantwoording van de verstrekte gelden, nodig geoordeeld om een formele stap hierin nader te bepalen. De besteding van de gelden zal als agendapunt ook op de agenda van dit reguliere overleg terugkomen. Zoals hiervoor aangegeven realiseert het ministerie van defensie zich uiteraard ook dat de gemeente(n) het beste zicht heeft (hebben) op waar gelden aan kunnen worden besteed.

Denkrichting van over de invulling van de besteding van het Leefbaarheidsfonds van het college.

In de vastgestelde beleidsbegroting 2026 is aangegeven in welke richting ons college dacht bij de besteding van de gelden.

Mede gelet op de gedachtewisseling in uw Raad wensen wij de besteding van deze gelden aan te wenden in het gebied waar sprake is van de meeste overlast (Schinveld). Wij zijn van oordeel dat met namen geïnvesteerd dient te worden in de gemeenschappelijke voorzieningen. Als mogelijk voorbeeld zou dan het gemeenschapshuis in Schinveld en het verder isoleren van de basisschool in overweging kunnen worden genomen.

Regelmatig worden de ontwikkelingen, met financiële gevolgen en/of een voorstel daarover, door middel van raadsvoorstellen (en raadsinformatiebrieven) aan uw Raad voorgelegd. Op dat moment kan uw Raad over de besteding van een deel van het fonds voor dit project/deze ontwikkeling een besluit nemen.

Overigens hebben wij nog in overweging en in onderzoek om (grens-overstijgende) ontwikkelingen met betrekking tot hernieuwbare energie-opwek, waarbij de positieve gevolgen met name ten gunste komen van de leefbaarheid en de gemeenschappelijke voorzieningen in Schinveld ook te relateren aan een bijdrage uit dit fonds.

Wij stellen uw raad voor in te stemmen met de aangegeven richting voor besteding van de gelden.

Argumenten

1.1 De raad wordt in de positie gesteld een oordeel te geven over de besteding van gelden uit het leefbaarheidsfonds.

Hiermee wordt invulling gegeven aan het AWACS-raadskader op dit onderdeel en wordt de toezegging gestand gedaan aan uw Raad dat uw Raad wordt betrokken bij de te maken afwegingen ten aanzien van de inzet van middelen uit het leefbaarheidsfonds.

1.2 Het college kan met informatie van de raad aangeven hoe naar de toekomst toe gelden zouden kunnen worden ingezet uit het fonds.

In bestuurlijke overleggen kan het standpunt en kunnen de inzichten van de Raad worden gedeeld.

Kanttekeningen en risico's

Opsteller Zaak/Document nummer	F. Hendrixx Z/25/217512 398903	Datum stuk Afdeling Agendnummer	8 december 2025 Ruimte
Onderwerp	Leefbaarheidsfonds AWACS		
Portefeuillehouder	Burgemeester Geurts		

Wij voorzien geen risico in de uitvoering van het leefbaarheidsfonds, in afstemming met de Raad en de partijen bij de afspraken op hoofdlijnen, rekening houdend met de voor het leefbaarheidsfonds aangegeven ruime kaders.

Financiën

De opzet van het fonds zoals hierbij aangegeven, vergt geen extra financiële inspanningen. In de afspraken op hoofdlijnen wordt het volgende aangegeven: “ De gemeenten spannen zich in om de maatregelen te co financieren of op andere wijze te ondersteunen. De gemeenten zoeken de verbinding met maatregelen in het kader van de Regiodeal 2 voor Parkstad. Zo kan de impact, de uitvoeringskracht en snelheid van het leefbaarheidsfonds worden vergroot.”

Bij de specifieke raadsvoorstellen en het daarbij meegenomen financieel voorstel/perspectief zal door ons college worden voorgesteld of en welk deel van het leefbaarheidsfonds (hoogte bedrag) kan worden aangewend.

Bovendien is met partijen afgesproken dat het financiële verloop van de aanwendungen en toevoegingen wordt gepresenteerd in de jaarstukken van de gemeente. Bij het betreffende programma in de jaarstukken is ruimte voor een beknopte inhoudelijke toelichting. Na vaststelling van de jaarstukken worden de bestedingen in het voorbije jaar ook besproken in het bestuurlijke overleg.

Vervolgtraject en verantwoording

Op 9 februari 2026 vindt een bestuurlijk overleg plaats met het ministerie van Defensie, provincie Limburg en de gemeente Beekdaelen. De agenda van dit overleg is nog niet bekend. Wel zal hier ook in zijn algemeenheid het thema besteding leefbaarheidsfonds een agendapunt zijn. Wij zullen de terugkoppeling en inzichten die wij van uw Raad ontvangen (bijvoorbeeld al via de commissie) hierbij kunnen betrekken.

Communicatie

Dit is niet van toepassing.

Bijlage

Concept-Raadsbesluit.

Dit voorstel bieden wij u hierbij ter besluitvorming aan.

Burgemeester en wethouders van Beekdaelen,

De secretaris Mevr. Mr. S.M.J. Troisfontaine & De burgemeester Dhr. ing. E. Geurts